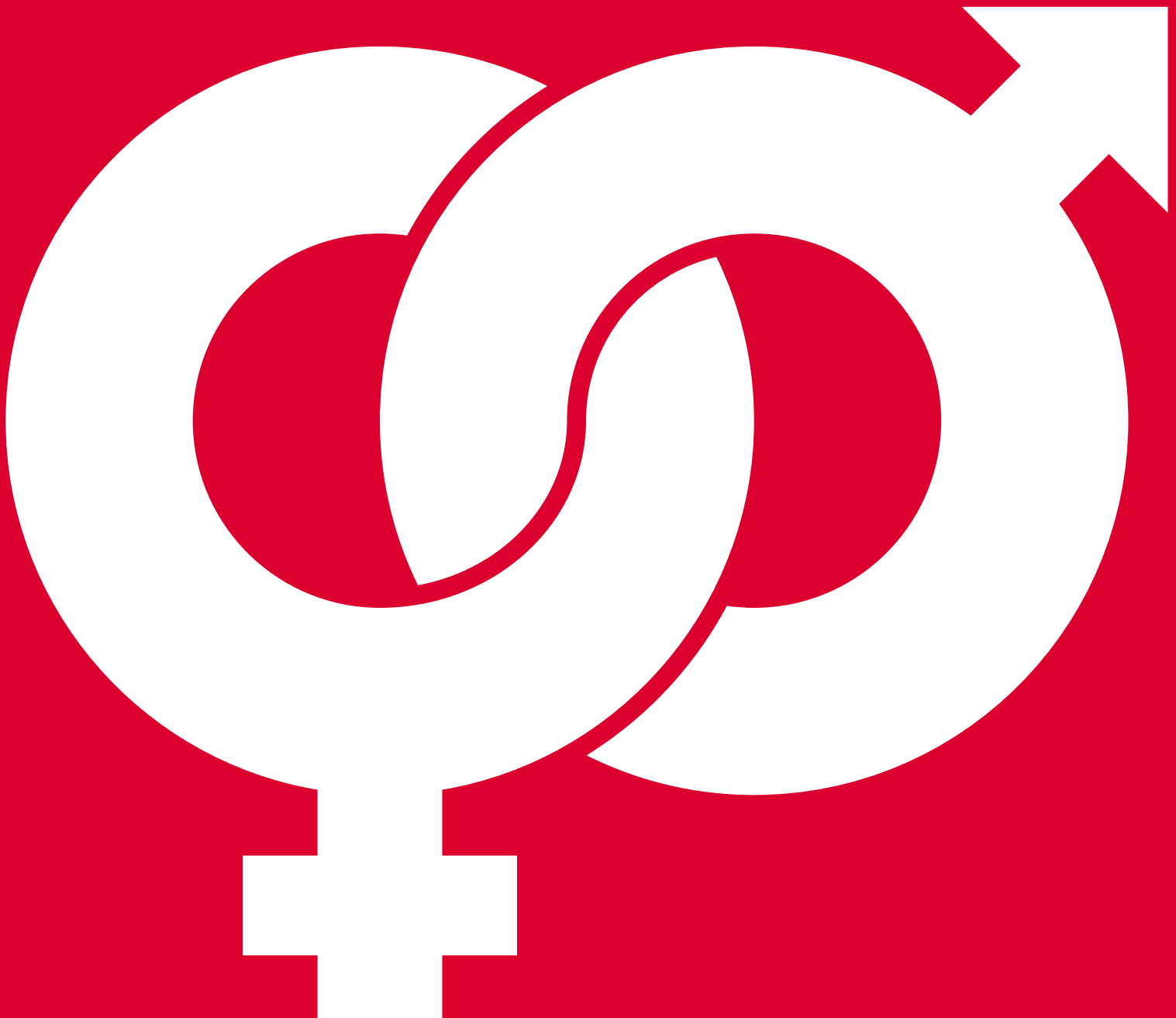

FREDRIKA BREMER FÖRBUNDET • MARS 2013

VÅGA OCH VINN

TIPS FÖR EN BRA PENSION

FREDRIKA BREMER

FÖR JÄMSTÄLLDHET MELLAN KVINNOR OCH MÄN

HEJ,

Förhoppningsvis är det många år som ska finansieras efter att du slutat jobba. Därför gäller det att själv försöka styra pensionsprognosen i rätt riktning, eller i alla fall planera inför att kunna göra det.

Det gäller helt enkelt att våga tänka på pensionen.

Men först måste man bli medveten om vilka val som finns att göra, och vilka faktorer man själv kan påverka, som faktiskt kan maxa pensionen i slutändan.

Här kommer några tips och råd på vägen.

FÖR EN SÅ BRA PENSION SOM MÖJLIGT, ÄR DESSA TIPS VÄRDEFULLA FÖR ALLA - OAVSETT ÅLDER OCH KÖN:

JOBBA HELLRE VITT ÄN SVART

Annars går det inte några pengar alls till din allmänna pension.

JOBBA HELLRE HELTID ÄN DELTID

Som pensionssystemet ser ut idag är det den totala livsinkomsten som avgör hur hög pensionen blir. Därför kan mycket deltidsarbete slå hårt mot pensionsinkomsterna.

LÖNEFÖRHANDLA

I och med att din sammanlagda lön är det som styr din pension så är faktiskt pensionen en viktig del i löneförhandlingen. Kanske kan avtal om tjänstepension eller högre tjänstepensionsinsättning vara ett alternativ till löneförhöjning?

VIKTEN AV TJÄNSTEPENSION

Av det totala pensionssparandet är tjänstepensionen en stor och viktig del. Ingen tjänstepension? Våga göra anspråk på högre lön för möjlighet att kompensera detta genom privat sparande.

VIKTEN AV KOLLEKTIVAVTAL

Om kollektivavtal finns så betyder det ofta att tjänstepensionens utbetalningar är reglerade på ett bra sätt. Om du har tjänstepension (men inte kollektivavtal) så bör man ta reda på hur tjänstepensionen kommer att betalas ut vid eventuell sjukdom och föräldraledighet.

SKAFFA KUNSKAP

Var inte rädd för att be om att få svåra begrepp förklarade av företrädare av pensionsbranschen. Kontakta gärna en rådgivare på bank eller fack för att få svar på dina funderingar. På pensionsmyndigheten.se finns även bra information om pensionssystemet.

SKAFFA EGEN ÖVERBLICK I FONDER OCH SPARANDE

Skaffa ett lösenord på minpension.se och få en egen bild av dina pensionsdelar. Angående tjänstepensionen så har du rätt att få veta hur mycket din arbetsgivare betalar in till din tjänstepension varje månad samt avgifterna och avkastningen för detta.

TA EN TITT I DITT VÄRDEBESKED (orangea kuvertet eller minpension.se)

Gör det för att se hur det går för dina premiepensionsfonder minst 1 gång om året. Detta kan ta 5 minuter. Ändra eventuellt dina fondval om du inte är nöjd. Använd gärna bankens rådgivare även här, för att se hur pensionsfonder utvecklas för att sedan kunna göra bra val till premiepensionen. Tänk på att 1% bättre avkastning per år kan betyda många tusenlappar mer i slutlig pension. Men glöm inte att det är du som bestämmer. När det gäller placeringar av pengar så bör man utgå ifrån sin egen inställning till risktagande och tid till engagemang.

SPARA PRIVAT

Om du kan. Lite är bättre än inget alls! Välj en sparform som passar dig just nu, samt ett flexibelt sparande där du kan göra uppehåll eller fylla på när du själv vill. Låt ingen bank eller förvaltare tjäna pengar på din okunskap, utan eftersträva så låga avgifter som möjligt i sparandet och jämför gärna bankernas kostnader mot varandra.

OLIKA SKEDEN I LIVET BETYDER OLIKA VAL FÖR PENSIONEN

FÖR 20-30-ÅRINGEN

ÖVERBLICK

För en 20-30åring känns nog pensionen långt borta. Men ett tips är att redan nu skaffa ett eget login till minpension.se. Där kan du läsa mer om olika begrepp inom pensionssystemet och dessutom skapa dig en överblick över var dina egna pensionspengar finns.

”KOMMA UT” PÅ ARBETSMARKNADEN

Kanske studerar du fortfarande? Ha i åtanke att det nuvarande pensionssystemet (de sammanlagda livsinkomsterna bestämmer den största delen av pensionen) eftersträvar ett långt yrkesliv. Att ”komma ut” på arbetsmarknaden så fort som möjligt är alltså positivt med hänsyn till pensionen.

TJÄNSTEPENSION?

Troligtvis finns det inte så mycket pengar att lägga undan till pensionen i den här åldern, vilket gör att tjänstepensionen i nuläget är en ännu viktigare del av din pension. Försäkra dig om att du har tjänstepension. Men bra att veta är att det först är efter 25-års ålder som din arbetsgivare börjar betala in till tjänstepensionen.

DET EGNA SPARANDET

I den här åldern (särskilt med tanke på den uteblivna tjänstepensionen innan 25) är det en idé att se över vilka möjligheter som finns att börja pensionsspara. När det kommer till sparande så gäller principen: lite är bättre än inget alls. Eftersom sparandet troligtvis är relativt lågt för 20-30åringen, så kan man också kosta på sig en högre risk i sina fondplaceringar. Ta gärna hjälp av din bank för att få rådgivning i samband med fondval.

RÄNTA-PÅ-RÄNTA-EFFEKTEN

Under en lång spartid kan sparandet växa på bra med hjälp av ränta-på-ränta-effekten, som innebär att räntan får dina pengar att växa mer och mer för varje år, utan att du själv behöver göra något. Låt säga att du har 2% ränta och sparar 10 000. Efter 1 år kommer då beloppet att vara 10 200 kr. Nästa år får du 2% ränta på 10 200 kr, vilket gör att beloppet stiger till 10 402 kr, och så vidare. Det är det här som kallas ränta-på-ränta-effekten, och som alltså är något man kan tjäna mycket på om ens spartid på bankkontot är lång.

FÖR 40-ÅRINGEN

Ta gärna en titt på tipsen som finns under rubriken för 20-30 åringen. Kanske kan du i 40års-åldern också ha nytta av något som står där? Har du till exempelvis hunnit skaffa ett lösenord till minpension.se för möjlighet till egen överblick över dina pensionsdelar? Kika gärna också igenom tipsen för 50-åringen som finns lite längre fram i texten.

SPARA PRIVAT

Kanske finns det nu lite mer tid och pengar över att lägga på pensionen? Om du inte har börjat pensionsspara privat så är det definitivt läge att börja göra det nu. Kanske är det dags att träffa en rådgivare som kan vägleda dig i ditt sparande?

GLÖM INTE BORT JOBBET!

Ha alltid lönen och tjänstepensionen i åtanke. Förhandla om dessa båda faktorer med din arbetsgivare. Tänk även lite extra på din anställningsform. Jobbar du heltid eller mindre? Hur kommer det isåfall att påverka din pension?

FÖR 50-ÅRINGEN

Ta en titt på tipsen som finns för lägre åldrar. Kanske kan du ha nytta av något av dem? Har du till exempelvis hunnit skaffa ett lösenord till minpension.se för möjlighet till egen överblick över pensionsdelarna? Även tipsen för 60-åringen lite längre fram i texten kan vara läsvärda.

OM DU SKULLE JOBBA MINDRE EN PERIOD

Om du väljer att gå ned i arbetstid, kolla innan med arbetsgivare och fack om hur pensionen kommer att påverkas. Om du inte kan arbeta mer, se över sjukersättningar och annat som kan ha med din egen anledning att gå ned i arbetstid att göra. Kontakta Försäkringskassan i god tid innan dagen du går ned i arbetstid exempelvis på grund av sjukdom.

Vid alla situationer av minskad arbetstid så är det läge att fundera över om man på något sätt kan öka sitt sparande. Det är verkligen inte för sent att börja pensionsspara vid 50, när det fortfarande finns många bra år till pensionen kvar.

FONDPLACERINGAR

Runt 50 kan det vara dags att se över risknivån i sina fondplaceringar. När pensionsåldern är lite närmre kan det vara en god idé att gå från aktiefonder till räntefonder, för att trygga dina pengar. Ta gärna hjälp av din bank till dessa val!

FÖR 60-ÅRINGEN OCH UPPÅT

Ta gärna en titt på tipsen som finns för lägre åldrar. Kan du kanske ha nytta av något av dem? Har du exempelvis skaffat ett eget login till minpension.se för möjlighet till överblick över dina pensionsdelar?

PENSIONSÅLDER

I 60års-åldern börjar man nog på allvar tänka på ens framtida tillvaro som pensionär. Har du börjat funderat något över din pensionsålder? Tänkvärt kan vara att pensionsåldern på 65 år sattes när vi hade en kortare livslängd. Tänk även på att allt inte behöver vara svartvitt när det kommer till pensionsålder. Kanske kan du prata med din arbetsgivare om att gå ner i arbetstid och istället arbeta längre än till 65?

Om du väljer att gå ned i arbetstid, kolla innan med arbetsgivare och fack om hur pensionen kommer att påverkas. Tjänstepensionen kan nämligen vara utformad så att den till stor del bestäms av slutlönen eller åren strax innan pensionen. Ha även i åtanke att jobbskatteavdraget för arbetstagare över 65 gör att lönen blir högre under dessa år.

VERKAR ALLT STÄMMA I PENSIONSPROGNOSEN?

Passa även på att titta ännu närmare på pensionsprognosen (i det orangea kuvertet eller på minpension.se) för att närmare planera ekonomin som pensionär. Kontrollera att arbetsgivare samt anställningstid stämmer på minpension.se, så att inrapporterad tjänstepension överensstämmer. Kontakta i första hand arbetsgivaren om något skulle saknas. Du kan även ta kontakt med tidigare arbetsgivare om du är osäker på var dina tjänstepensionspengar har placerats.

FONDPLACERINGAR

Tänk på att pensionspengarna även förvaltas under utbetalningstid. Om du till exempel har pensionssparat, se till att placera pengarna i fonder med låg risk, alternativt i så kallad traditionell pensionsförsäkring med garanti, för att trygga dina pengar.

FÖRSÄKRINGAR

Se över dina resterande kostnader. Hur ser det till exempel ut med försäkringarna? Om du har efterlevandeskydd, behövs det fortfarande? Tänk på att göra önskade justeringar innan pensionsdagen kommer. När pengarna väl börjar betalas ut kan du till exempel inte göra några justeringar i återbetalningsskyddet.

NÄR PENSIONSUTTAGET NÄRMAR SIG...

När pensionsdagen väl närmar sig, kom ihåg att du måste ansöka om att börja få din allmänna pension utbetald. Den betalas inte ut automatiskt. Innan pensionsuttaget, kontakta pensionsmyndigheten samt de pensionsbolag som förvaltar pensionen innan för att få en egen överblick. Planera även för hur du vill ta ut din pension. Kanske behöver du inte ta ut full allmän pension med en gång, utan istället fördela pensionen över tid? Sök gärna upp en rådgivare på banken som kan vägleda dig i ditt pensionsuttag samt kolla avgifter, skatteeffekter och vad som händer ekonomiskt om du skulle leva länge.

FAMILJEFRÅGAN

EFTERLEVANDESKYDD

Om du har barn, partner eller andra närstående så är det en god idé att tänka över hur man vill göra med efterlevandeskydd och andra försäkringar. Återbetalningsskydden till exempel, gör så att familjen och inte pensionsbolaget får det intjänade pensionsbeloppet om du skulle avlida. Anpassa dina skydd efter din aktuella familjesituation. Om du exempelvis inte längre är sammanboende med någon, kom ihåg att även ändra i dina försäkringar. Eller, om du har barn som är utflugna och klarar sig själva ekonomiskt, kan det vara läge att ta bort olika former av efterlevandeskydd för att själv kunna höja sitt sparande. Kanske har du en partner som tjänar mer än dig? Då kan det faktiskt vara en idé att den personen står för försäkringsskyddens kostnader.

Gör aktiva val och ta reda på förutsättningarna för dina önskade former av försäkringar. Vilka för- och nackdelar finns med de olika försäkringsskydden i form av avgifter? Ta även här gärna hjälp av banken och jämför gärna olika förvaltare mot varandra.

OM DU HAR BARN

Prata med din arbetsgivare om hur pensionsutbetalningarna fortlöper i samband med föräldraledigheten. Om du har en partner och det finns behov av perioder med mindre jobb, till exempel på grund av VAB eller föräldraledighet, se till att alltid fördela arbetstiden jämnt mellan er. Kanske kan båda föräldrarna gå ned i tid lite, istället för en mycket? Om det inte går att fördela arbetstid jämnt mellan partners under barnaåren: se till att då spara extra till den som går ned i arbetstid. Det kanske låter radikalt, men det är faktiskt stora pensionsinkomster som den föräldralediga förlorar på att inte arbeta.

OM DU ÄR SAMBO

Jämför gärna din egen och din partners pensionsprognoser mot varandra. Är skillnaderna stora? Om så är fallet så bör man fundera över möjligheten att pensionsspara extra åt den som ser ut att ha sämre pensionsutsikter. I och med de rådande äktenskapslagarna gör ett samboförhållande att det bara är gemensam bostad och bohag anförskaffade tillsammans som delas lika vid separation. Hur vill just ni att det ska bli om ni skulle separera? Gör upp detta i god tid innan, och helst med kontrakt.

GIFT?

Se till att göra just pensionssparandet till enskild egendom så att detta inte bodelas vid separation. Detta låter kanske konstigt, men är en viktig del i att (särskilt som kvinna) skydda sig mot att inte förlora pensionsintäkter. Den andra partnern kan ändå få ut pengar om du skulle avlida, antingen som förmånstagare eller som arv om ni har gemensamma barn. När man är gifta och skiljer sig så delas allt i normalfallet lika, om inte annat bestäms i äktenskapsförordet.

Om det inom familjen tjänas olika mycket pengar så finns det en möjlighet inom den allmänna pensionen att inom familjen föra över premiepensionsrätter mellan makar. Prata gärna med din bank om denna möjlighet, och jämför gärna din pensionsprognos med din partners, för att få perspektiv på era respektive pensionsutsiker.

JOBDET, SÅKLART.

Ha alltid i åtanke att det är den sammanlagda yrkesverksamheten (eller, den sammanlagda livsinkomsten) som avgör den slutliga pensionen. Men om man har i åtanke att jobba mycket (heltid), och länge (helst längre än till 65), samt ha tjänstepension så är man en bra bit påväg.

Förutom att göra genomtänkta val angående yrkesliv och studier med hänsyn till pensionen så kan man löneförhandla. I löneförhandlingen så kan man istället för, eller som komplement till höjd lön exempelvis begära högre pensionsinsättning.

HELTID ELLER DELTID?

Om du arbetar mindre under en period bör du vara medveten om att det också betalas in mindre pengar till pensionen. Kanske kan det då vara läge att spara lite extra privat? Om man ska göra en bra kompensation för deltidsarbete så kan det röra sig om 1000 kronor i månaden.

Den pensionsgrundade inkomsten (PGI) beräknas varje år av Skatteverket, och tar hänsyn till sjukpenning, föräldrapenning samt lön. Man bör alltid kontakta Försäkringskassan i god tid innan man beräknar ta ut sjukpenning eller andra ekonomiska stöd som Försäkringskassan administrerar.

HEJ, TJÄNSTEPENSION.

Tidigare generationer har avstått lön för att få ta del av tjänstepensionen. Av det totala pensionssparandet är tjänstepensionen en stor och viktig del. Ingen tjänstepension? Det är då inget konstigt att argumentera för högre lön med tanke på kompensation för detta genom privat sparande. En rimlig löneförhöjning om du inte har tjänstepension kan vara 4-10 procent av din nuvarande lön. Det är dessutom också utifrån tjänstepensionen du kan få andra förmåner såsom återbetalningsskydd och annat.

Du har även rätt att få veta hur mycket din arbetsgivare betalar in till din tjänstepension samt avgifterna och avkastningen för detta. Tänk på att 0,65 % kan låta lite, men att det under en lång sparperiod blir mycket. Lika stor rätt att veta hur mycket du har i lön, har

du rätt att veta hur mycket som betalas in till din tjänstepension (som ju är en del av din framtida lön: pensionen).

Det kan vara svårt att hålla koll på tjänstepensionen om man har haft många arbetsgivare. Försök ändå att kontrollera att allt stämmer på minpension.se.

FÖR DIG MED EGET FÖRETAG

Arbetar du inom eget företag så bör du vara extra medveten om pensionen. Se till att spara i en tjänstepension. Se även över din försäkringssituation, kanske med hjälp av en av bankens rådgivare?

OCH SÅ VAR DET DET HÄR MED PREMIEPENSIONEN

Premiepensionen är en del av den allmänna pensionen som du kan påverka själv genom placeringar. Därför är den viktig, även om den utgör en lite mindre del av den totala allmänna pensionen.

FONDPLACERINGAR

Fondplaceringar kan verka krångligt, men det behöver faktiskt inte vara det. Om du vill veta mer om olika begrepp, finns det mycket info om detta på minpension.se eller på pensionsmyndighetens webbplats. Annars: prata med din bank tills du känner att du har koll på läget.

När det gäller placeringar, är det lika viktigt inom premiepensionen som i tjänstepensionfallet och inom det egna sparandet. Men kom ihåg att det är du som själv bestämmer ditt engagemang. Välj en traditionell försäkring om du är lite engagerad och en fondförsäkring om du är beredd att engagera dig mer. Försök sedan att följa utvecklingen av detta. Om du vill engagera dig mindre är det en god idé att stanna kvar i de förvalda alternativen som erbjuds i tjänste- och premiepensionen. Du ska inte behöva känna press att göra många val, eftersom "ickevals-alternativen" för premiepensionen är bra utformade.

Se till att ha låga avgifter varesig det kommer till tjänste, premie eller privat sparande. Jämför! Och kom ihåg att ju närmare pensionen du befinner dig, desto säkrare placeringar bör du välja.

Om det inom familjen tjänas olika mycket pengar så finns det en möjlighet att föra över premiepensionsrätter mellan makar. Prata gärna med din bank om denna möjlighet.

SLUTLIGEN: ATT SPARA ELLER ICKE SPARA...

Om du har möjlighet, alltså. Hellre lite än inget alls. Under olika perioder i livet passar olika sätt att spara; IPS, aktier, amortering samt andra öronmärkta pengar kan blandas för att få en bra mix. Ta gärna hjälp av en av bankens rådgivare till dessa val. Välj alltid ensparform som passar dig just nu, samt ett flexibelt sparande där du kan göra uppehåll eller fylla på när du själv vill. Eftersträva så låga avgifter som möjligt och jämför bankerna mot varandra. Avgifterna i sparandet kan ha en stor betydelse för den slutliga avkastningen. Som sagt, låt ingen bank eller förvaltare tjäna pengar på din okunskap.

BLI PENSIONS-SJÄLVSTÄNDIG

Om man är singel, kan man faktiskt se det som en möjlighet att lägga undan extra pensionspengar till sig själv. Med det inte sagt att man har bättre ekonomi som singel eller ensamstående, men du har i alla fall all makt över dina egna inkomster.

Se alltid till att göra sparandet till enskild egendom (om du är gift) så att detta inte bodelas vid separation. Som tidigare nämnt så kan den andra partnern ändå få ut pengar om du skulle avlida, antingen som förmånstagare eller som arv om ni endast har gemensamma barn.

Vilken typ av relation man än lever i, så är det viktigt att inte förlita sig på sin närståendes (goda) pensionsutsiker. För man vet aldrig hur livet ser ut vid pensionstillfället, eller hur?

**VI ÖNSKAR VI DIG ALL LYCKA
PÅ VÄGEN MOT EN BRA PENSION
-LYCKA TILL!**
